

IV. CHVÁLA

Jak důležitá, jak cenná je chvála, uznání, dík, dobré slovo v životě člověka! Každý člověk je potřeboje, aby žil, nikoli přežíval, a každý je může darovat druhému. Které mamince neudělá dobře, když děti občas pochválí kuchařské umění? Jak deprimující a pro vzájemné soužití je nevhodné, musí-li matka poslouchat jen: „Když nic nefíkáme, je to vždy pochvala!“ Učitelka byt' už třeba učí dlouhé roky, se cítí ve své práci povzbuzena, zažije-li od rodičů svých žáků tu a tam dobré slovo: naše děti k vám chodí moc rády. Lékař vykonává svou službu snadněji, uslyší-li příležitostně, že ho jeho pacienti mají rádi a mluví o něm v dobrém.

Chvála, uznání, povzbuzení a vůbec dobré slovo vyvolávají radost ze života, činí člověka spokojeným a šťastným, motivují ho k lepšímu výkonu. Ani pytel peněz nemůže nahradit to, co zmůže někdy slovo uznání a chvály.

Pochvalné, dobré slovo nemusí být vždycky „velkého formátu“. Může se ukrývat v malé, od srdce pronesené poznámce, účastné otázce, dobré radě, povzbuzení: máte na to, dokážete to... Oslovený náhle zase zabere, práce mu jde od ruky, protože mu někdo věří a dává mu to znát. Kolik slunce do života člověka může vnést dobré, uznalé a děkonné slovo! Je nepostradatelné toto slovo v rodinách, kancelářích, třídách i farnostech.

Byla jednou jedna malá pochvala, která chtěla být větší. Maminka ji pohladila po hlavě a řekla: „Obávám se, že zůstaneš malá. Ale nezapomeň: malá pochvala je lepší než ten největší rozkaz!“ Pochvala se vydala do světa. Přišla k jednomu muži, který právě myl auto: „Nemohl bys mě potřebovat – ke chválení?“ zeptala se malá pochvala. Ten však čistil dál a pouze prohodil: „K čemu chválit? Pracuji, abych si vydělal peníze. Myji auto, aby bylo čisté. Všechno, co dělám, je něčemu užitečné. Ale chválit je k ničemu!“ Malá pochvala jen naprázdno polkla a šla dál. Zanedlouho přistoupila k jednomu dítěti: „Bylo by to krásné, kdybys mě mohl potřebovat!“ Chlapec se dopálil: „Pchá, chválit! A co asi? Snad úkoly, které teď musím dělat? Nebo že má moje kolo pláště? Že můj menší bratr pořád křičí? Ne, je to všechno spíš k zlosti!“ Malá pochvala se smutně odtáhla. Copak už nechce nikdo chválit? A tak se malá pochvala obrátila k jedné staré paní. Ta se zamračila: „Koho bych tak asi mohla pochválit? Svě děti, které se o mně nestarají? Nebo lékaře, který na mně už dva roky zkouší své medicíny?“ „Třeba bys mohla trochu chválit Boha“, opatrně navrhla malá pochvala. „Co tě nemá“, vykřikla stará paní, „vždyť dneska není neděle!“ „Právě proto“, trvala na svém pochvala, „že ještě žiješ, že máš vždycky co jíst, že můžeš pozorovat slunce a květiny...“ „Co je to všechno proti mému revma a mé samotě?“ přerušila ji stará paní. Malá pochvala tedy putovala dál. Naříkala: „Všichni se ptají jenom proč? Co to vynese? Mám to těžké! Přitom přece patřím mezi to nejdůležitější v životě: milovat a chválit – stojí-li za to žít, stojí za to i láska a chvála.“ A malá pochvala došla k závěru: Kdo si vyhradí čas, aby nabral dech, kdo se učí zase vidět správně, kdo si klade správná měřítka, ten umí děkovat a nalezne radost. Ten musí prostě chválit.

Každý člověk potřeboje čas od času chválu, uznání, dobré slovo. Potřeboje vlídné uznání svého okolí. Život se stává chudým, ba chmurným, probíhá-li bez přijetí, bez uznání, když nikdy neslyšíme: dobře, že jsi. Mnoho lidí se stává skoupými, mají-li vyslovit nějaké slovo uznání. Činí tak váhavě, jako by se to nehodilo. Myslí si, že si musí zásobu dobře míněných a srdečných slov šetřit na zvláštní příležitosti. Copak je třeba vždycky se ptát, zda člověku dělal něco správně, chutně uvařil, podal dobrý výkon? Je to již učiněná slepota nepozorovat, že dobrým slovem nebo gestem celý den zkrásní! „Člověče mám tě rád!“ – říkej to dál slovy i beze slov, úsměvem, gestem smíření, stiskem ruky, slovem uznání, objetím. Říkej to dál tisíci malými pozornostmi, každý den znovu.

I děti potřebují uznání

Kdo není nikdy přijat a potvrzen, nikdy nenajde odezvu, nakonec pochybuje o smyslu své existence. To, co platí pro dospělé, platí obzvláště i pro děti. Děti se bez chvály nemohou rozvíjet. Bohužel musí dnes mnoho chlapců a dívek prožívat, že jejich rodiče s chválou a uznáním tolik šetří. Z ankety mezi rodiči, která se konala před několika lety, vyplynulo, že otcové a matky si cení kárání a trestů mnohem víc než chvály. Nemálo rodičů dokonce mínilo, že se ve výchově docela dobře obejdou i bez chvály.

Děti potřebují chválu a uznání tak nezbytně jako denní chléb. Musí stále znovu slyšet a zakoušet, že jsou přijímány a že se od nich něco očekává. Kdo děti chválí, činí je vnitřně radostnými a dodává jim odvalu žít. Mnoho rodičů si nevšimne, kolik příkazů a zákazů ve výchově svých dětí používají. Výzkumy prokázaly, že 80 procent výroků vůči dětem má charakter zákazu, příkazu či otázky. Namísto chvály jen kritika, místo povzbuzení návody, místo uznání omezení. Jak často zní věty typu: „Buď už zticha! Uklid' si své věci! Sed' pořádně! Vypadni! Udělej si úkoly! Nech toho! Udělej to a to! ...“

Deník dvouletého:

- Čtvrtek:
- 8.10 Kolínská voda vylita na koberec. Krásně voní. Máma se zlobí. Kolínská voda zakázána.
  - 8.45 Zapalovač v kávě. Výprask.
  - 9.00 Byl jsem v kuchyni. Vyhnán. Kuchyň zakázána.
  - 9.15 V tátově pracovně. Vyhnán. Pracovna zakázána.
  - 9.30 Vytáhl jsem klíč od skříně. Hrál si s ním. Máma nevěděla, kde je. Já také ne. Máma hubovala.
  - 10.00 Našel jsem červenou tužku. Pomaloval tapetu. Nesmím to dělat.
  - 10.20 Vytáhl jsem jehlici napletení a zkroutil ji. Druhou jsem strčil do phovky. Jehlice jsou zakázány.
  - 11.00 Měl jsem pít mléko. Chtěl jsem ale vodu! Začal jsem řvát. Dostal jsem nabitó.
  - 11.10 Počural jsem se do kalhot. Dostal jsem na zadek. Počurávání zakázáno.
  - 11.30 Zlomil jsem cigaretu a ochutnal jsem tabák. Moc mi nechutná.
  - 11.45 Pronásledoval jsem stonožku až ke zdi. Tam jsem našel svinky. Zajímavé, ale zakázané.
  - 12.15 Olizoval jsem bláto. Zakázané.
  - 12.30 Vyplivl jsem salát. Nedá se jíst. Plivat je zakázáno.
  - 13.15 Polední odpočinek v posteli. Nespál jsem. Vstal jsem a posadil se na postel. Byla mi zima. Je to zakázáno.
  - 14.00 Přemýšlel jsem a zjistil, že je všechno zakázáno. K čemu je člověk vůbec na světě?

Pravidlo: tolik zákazů, kolik je nezbytně nutné, avšak tak málo, jak je možné. Důležité jsou pro výchovu i chvála a uznání, domluva a povzbuzení. Lhostejnost je nelidská. Kdo je lhostejný, podobá se člověku, který druhé nechá vyhladovět uprostřed hladomoru, který svým bližním odpírá posilující lék, který tak nutně potřebují k tomu, aby se uzdravili, resp. zůstali zdraví! Nemluv o něm dobře teprve u hrobu... To znamená – nešetřme si chválu bližního až pro jeho pohřeb! Dejme mu už teď znamení pozornosti, uznání, povzbuzení.

Aby se nám podařilo říkat druhému stále znovu slova uznání a povzbuzení, k tomu nám dopomůže modlitba. Dobrá modlitba, kterou jsme si zvolili jako denního průvodce, nám pomůže, abychom neztratili ze zřetel správnou cestu:

Dobré slovo nestojí víc než špatné. Když přemýšlíme o této větě, možná upadneme do rozpaků, protože nás napadne, jak často si necháváme ujít příležitost pronést nějaké laskavé slovo. Něco opomenout může být leckdy skličující.

Ovšem horší než opominutá jsou špatná slova. Nejvíce jde o pomluvu. Avšak právě tak jako pomluva zraňuje i zlá slova, zahnízdí se v srdci dotčeného člověka. Nejdříve bolí jako jemné bodnutí jehlou, ale bolest se den ode dne zvětšuje, protože se slova skládají do souvislosti s dřívějšími výroky a chováním. Šíří se nedůvěra. Nepočítá se jen jedna nelaskavá poznámka, nýbrž všechno, co kdo kdy vyřkl. Rodí se pochyby o lásce, přátelství upřímnosti. A tyto pochyby, které se postupně stávají jistotou, brání rozmluvě, otázce po důvodu, proč tato zlá slova padla. Tak vznikají nepřátelství, která měla nepatrný začátek...

Dávej pozor na to, co říkáš! Slova jsou mocná zbraň. Nikoho nepoplivej svým jazykem. Tvrdé, jedovaté, nepravdivé slovo může hluboce zranit a dlouho bolet. Hovoř vlídně!

Slovo je mostem, kterým se dostáváme jeden k druhému. Tak jako zlá, ošklivá slova oddělují, dobrá slova spojují a vytvářejí snesitelnou, ba obšťastňující atmosféru vzájemného soužití. Dobrá a vlídná slova ve vhodném okamžiku a na vhodném místě dělají život krásnějším.

Jistý člověk kdysi řekl: teď ve stáří mě tíží nejen to, co jsem udělal špatně, ale ještě víc i to, co jsem pro druhé neudělal. Dokud žijeme, máme příležitost dohonit to, co jsme opominuli. Nevyžadujeme toho vůbec mnoho: právě teď můžeme vyslovit vlídné slovo. – Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy ve všem jednejte s nimi. (Ježíš).